

Fördjupad analys inom områdena hemsjukvård och hemrehabilitering

Förslag till beslut

1. Direktionen för Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att godkänna förvaltningens rapport.
2. Direktionen för Kommunalförbundet sjukvård och omsorg ger förvaltningen i uppdrag att under 2024 fördela ut 5 mnkr i omställningsstöd till utförare i kundvalet utifrån verksamhetsanpassning till nytt ersättningssystem.

Ann-Sophie Holgersson
Förbundsdirektör

Sammanfattning

Direktionen beslutade 2023-11-16 § 70 att godkänna förslag till reviderat förfrågningsunderlag avseende Lag om valfrihetssystem (LOV) i kundvalet (hemtjänst, hemsjukvård och hemrehabilitering). Det reviderade förfrågningsunderlaget med nya ersättningsvillkor trädde i kraft den 1 februari 2024. Förvaltningen fick i juni 24-06-20 § 85 i uppdrag att göra en fördjupad uppföljning av delarna som avser hemsjukvård och hemrehabilitering. Förvaltningens beräkningar visar att de nya ersättningsvillkoren sammantaget inneburit högre utbetald ersättning än för motsvarande period 2023. Utförare i kundvalet är i huvudsak positiva till övergången från ersättning per besök till för utförd tid, men anser att ersättningsnivåerna är för låga särskilt inom hemsjukvården. De framför också att den höjda listningsersättning inte täcker kostnader för indirekt tid och andra insatser som inkluderats. Förvaltningen kommer fortsatt noggrant följa de ekonomiska utfallen inom kundvalets samtliga delar samt bjuda in utförare till fortsatt dialog om de ekonomiska villkoren i syfte att ömsesidigt få en större samsyn omkring de ekonomiska villkoren. Den fördjupade uppföljningen visar vidare på behov av fortsatt utvecklingsarbete och kompetenshöjande insatser samt se över de ekonomiska förutsättningarna för teamarbete och användningen av SIP samordnad individuell plan. Förvaltningens pågående

utvecklingsarbeten inom området God och Nära vård har bäring på detta.

För att ytterligare stödja utförarna i sin omställning till de nya ersättningsvillkoren avser förvaltningen att fördela ut ett omställningsstöd på totalt 5 mnkr under hösten 2024 finansierat av statliga stimulansmedel.

Beskrivning av ärendet

Direktionen beslutade 2023-11-16 § 70 att godkänna förslag till reviderat förfrågningsunderlag avseende LOV i kundvalet (hemtjänst, hemsjukvård och hemrehabilitering). Det reviderade förfrågningsunderlaget trädde i kraft den 1 februari 2024.

Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2024 återkomma med uppföljningar på direktionens sammanträde i juni och december. Vid det första tillfället i juni fick förvaltningen i uppdrag 24-06-20 § 85, att till direktionen i september återkomma med en fördjupad uppföljning inom områdena hemsjukvård och hemrehabilitering.

Från 1 februari 2024 förändrades ersättningsvillkoren inom hemsjukvård och hemrehabilitering från att ersätta per besök till att ersätta för utförd tid hos kund. Som en del i den fördjupade uppföljningen har frågor ställts till utförare. Samtliga fem utförare har inkommit med svar. Utförare är positiva till ersättning baserat på utförd tid men anser att ersättningsnivåerna inte står i relation till kostnaderna och lyfter särskilt nivåerna inom hemsjukvården.

Hemsjukvård

Remisskrav infördes för inskrivning i hemsjukvården. Ersättningen per inskriven kund, listningsersättning, höjdes med 74 procent och inkluderar tre insatser som tidigare ersattes baserat på utförd tid, apoteksärenden, lämna labprover och viss dokumentation som görs av undersköterska.

De tre vanligaste insatserna, ge ögondroppar, ge läkemedel och sätta på kompressionsstrumpor utförs av omsorgspersonal på delegation. De ersattes tidigare baserat på utförd tid. I de nya villkoren ersätts de med påslag på timersättning för omsorgstiden. Vidare infördes ett tak för övriga delegerade insatser om maximalt 13 procent av den utförda hemtjänsttiden, på aggregerad nivå.

Utförarnas synpunkter

- Införandet av remiss är genomfört. Två av fem utförare är kritiska till införandet.

- Samtliga utförare framför att ersättningen inom hemsjukvården är för låg i relation till kostnader och lyfter specifikt timersättningen för sjuksköterskor.
- Höjningen av listningsersättningen täcker inte kostnader för indirekt tid, apoteksärenden, lämna labprover med mera.

Hemrehabilitering

Remisskrav gäller inte för hemrehabilitering. Timersättningen för fysioterapeuter och arbetsterapeuter är högre än för sjuksköterskor då listningsersättning inte utgår för kunder som enbart har hemrehabilitering. I de nya villkoren ersätts besök för utprovning av hjälpmedel baserat på utförd tid i stället som tidigare per besök. Delegerade insatser inom hemrehabilitering, till exempel träningsprogram, ersätts inom taket om maximalt 13 procent av den utförda omsorgstiden på aggregerad nivå.

Utförarnas synpunkter

- Samtliga utförare framför generella behov av ersättningshöjningar inom hemsjukvård och hemrehabilitering.
- En utförare framför att de är nöjda med villkoren för hemrehabilitering som innebär mer tid hos kund.

Övriga ersättningar

I syfte att stimulera till ökad kvalitet tillkom tre nya ersättningar:

- Kalla, leda och delta i Samordnad individuell plan SIP (per tillfälle)
- Läkemedelsgenomgång (årligen per patient)
- Teamkonferens (fyra gånger/månad)

Utförarnas synpunkter

- En utförare anser att dessa tre ersättningar leder till mer administration.
- En utförare framför att dessa ersättningar har liten betydelse kopplat de ekonomiska utfallen
- Tre av fem utförare ser ett behov av SIP, men att det är resurskrävande och svårt att få till.
- Samtliga utförare är positiva till att teamersättning införts men att ersättningen om maximalt 5000 kr per utförare motsvarar inte behovet.
- Samtliga utförare är positiva till ersättning för läkemedelsgenomgång men önskar att det kan rapporteras via kod i IntraPhone i stället för via särskild fakturering.

Verksamhetsuppföljning MAS och MAR

Som en del av fördjupad uppföljning redovisas här några sammanfattande resultat av den uppföljning inom hemsjukvård och hemrehabilitering som förvaltningens medicinskt ansvarig för rehabilitering, MAR och medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS genomförde under våren 2024. Uppföljningen gällde verksamhet som bedrivits under 2023.

Ett generellt fokus i uppföljningen var *patientsäkerhet* vilket dokumenteras i *Patientsäkerhetsberättelsen*.

Patientsäkerhetsberättelse är ett pågående utvecklingsarbete som MAS stödjer med utifrån underlag av Sveriges kommuner och regioner, SKR. Exempel på andra områden med förbättringspotential är dokumentation i hälso- och sjukvårdsjournal, munhälsobedömningar och rutiner kring delegeringar. MAS och MAR erbjuder kontinuerligt samtliga utförare utbildning i journalsystemet Procapita tillsammans med systemansvarig på kommunalförbundet.

Fokus för uppföljningen av hemrehabilitering i Norrtälje år 2023 låg främst på arbetet med rehabiliteringsplaner och teamarbete.

Journalgranskningen visade varierande resultat när det gäller arbetet med rehabiliteringsplaner vilket delvis kan förklaras med brist på anpassning i journalsystemet Procapita. De flesta vårdgivare inom hemrehabiliteringen har tillämpat någon form av planering för rehabiliterande åtgärder i hemmet, men graden av struktur varierar. Det finns således en utvecklingspotential i arbetet med rehabiliteringsplaner hos samtliga vårdgivare. MAR håller i utbildning i dokumentation av rehabiliteringsplaner en gång om året. Vårdgivarna har uttryckt önskemål om mer konkret stöd i detta arbete. Teamarbete fungerade tillfredsställande hos de flesta vårdgivare under 2023. Samtliga utförare upplever att de nya avtalsvillkoren avsevärt begränsar förutsättningarna för att bedriva teamarbete under 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Beskrivningen av de ekonomiska konsekvenserna bygger på jämförelser mellan den utbetalade ersättning för hemsjukvård och hemrehabilitering, i genomsnitt per månad, för perioden februari till juli 2023 och 2024.

För *hemsjukvården* har övergången till utförd tid inneburit att antal besök minskat men att tid per besök har ökat. Den utbetalade ersättningen för utförd tid är betydligt lägre än den tidigare besöksersättningen. Höjningen av journalersättning kompenserar

dock för detta och sammantaget är ersättningen för hemsjukvård i genomsnitt 18 procent högre för perioden februari till juli 2024 än motsvarande period 2023. Under samma period har antalet unika kunder med hemsjukvårdsinsatser minskat med 21 procent. Minskningen är enligt förväntan till följd av införandet av remisskrav för inskrivning.

För *hemrehabiliteringen* har övergången till utförd tid också inneburit att antal besök minskat och att tiden per besök ökat.

Utbetalad ersättning för hemrehabilitering är i genomsnitt 22 procent lägre per månad, för perioden februari till juli 2024 än för motsvarande period 2023. Förändringen är förväntad då antalet besök i hemrehabiliteringen tidigare var högt. Antalet besök var nästan dubbelt så högt i jämförelse med antal besök inom primärvårds rehab i övriga Stockholms län (mättillfälle maj 2023). Inom hemrehabiliteringen har antalet unika kunder minskat med 11 procent.

Trots minskningen inom hemrehabiliteringen, är utbetalad ersättning för hemsjukvård och hemrehabilitering *sammantaget*, två procent högre i snitt per månad, för perioden februari till juli 2024 än för motsvarande period 2023.

Utöver utbetald ersättning har förvaltningen fördelat sammanlagt drygt sex mkr i statliga stimulansmedel, inom ramen för äldreomsorgssatsningen 2024. Medlen har fördelats utifrån antalet kunder hos respektive utförare. Medlen syftar till att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer. Det generella syftet med satsningen ger stora möjligheter för utförare att använda medlen utifrån de behov som man ser i verksamheten. Medlen ska återredovisas i januari 2025.

Se vidare Bilaga 1 Ekonomiska beräkningar.

Effekter för sammanhållen vård och omsorg

Införandet av remisskrav för inskrivning i hemsjuk förväntas ge effekter för sammanhållen vård och omsorg. Kommunalförbundet har inom ramen för satsningen God och Nära vård startat upp regelbundet återkommande samverkansmöten mellan primärvård, hemsjukvård och hemrehabilitering. Den fördjupade uppföljningen visar att de förändrade ersättningsvillkoren gällande teamarbete och SIP, som syftade till att stärka en sammanhållen vård och omsorg, ännu inte gett avsedd effekt.

Barnperspektiv

Ärendet bedöms inte ha någon särskild påverkan ur ett barnperspektiv

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens beräkningar visar att de nya ersättningsvillkoren sammantaget inneburit högre utbetald ersättning än för motsvarande period 2023. Utförare framför att villkoren försämrats och lyfter särskilt villkoren inom hemsjukvård och timersättningen för sjuksköterskor. Bilden överensstämmer inte med vad förvaltningen ser i sina beräkningar som visar på en ökning för hemsjukvård. Förvaltningen uppfattar det som att utförare inte ser hur den högre listningsersättningen, på totalen kompenserar för den minskning som övergången till utförd tid har inneburit. En möjlig orsak är att de nya ersättningsvillkoren inneburit en större förändring än väntat och svårigheter att på kort tid ställa om verksamheten. En annan förklaring kan vara att det funnits en förväntan att de reviderade villkoren skulle innebära en större ökning i de utbetalade ersättningarna, än de två procent som nu är fallet.

Revideringen i kundvalet skedde inom ramen för 2023 års budget. I budget för 2024 höjdes timersättningen för omsorgsinsatser (hemtjänst) därutöver med tio procent. Någon motsvarande höjning har inte skett inom hemsjukvård och hemrehabilitering. Förvaltningen avser inte att under innevarande budgetår göra några justeringar i ersättningsnivåer. Via statliga stimulansmedel i äldreomsorgssatsningen har förvaltning emellertid tillfört kundvalet drygt sex mnr i syfte att säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer. Förvaltningen ser nu över möjligheten att fördela ytterligare statliga stimulansmedel till kundvalets utförare inom ramen för omställning mot god och nära vår, i syfte att stödja omställningen till nytt ersättningsystem och de nya ersättningsvillkoren. Förslaget är att totalt 5 mnr fördelas ut enligt en fördelning till utförarna och som ett engångsbelopp hösten 2024.

Förvaltningen kommer fortsatt och i kommande budgetprocess följa utfallen inom kundvalets olika delar samt bjuda in till dialog enskilt med varje utförare i syfte att ömsesidigt skapa samsyn omkring de ekonomiska villkoren. MAS och MAR bedriver ett fortlöpande kvalitetsarbete inom hemsjukvård och rehabilitering.

Bilagor

1. Bilaga 1 Ekonomiska beräkningar

Beslut skickas till

Region Stockholm (registrator.rlk@regionstockholm.se)

Norrtälje kommun (kommunstyrelsen@norrtalje.se)